

Langetermijn-analyse over de grens: het MEA

De recente publicatie van de pensioenstudie en de langetermijnstudie zijn aanleiding om aan Axel Börsch-Supan, directeur van het Duitse Mannheim Research Institute for the Economics of Aging (MEA), enkele vragen te stellen over langetermijn-analyse in Duitsland.

Wat is momenteel het belangrijkste probleem van de Duitse welvaartsstaat?

De houdbaarheid van het zorgstelsel. Maar ik kies voor een optimistische benadering door eerst uit te leggen op welke gebieden Duitsland belangrijke problemen heeft opgelost.

Ten eerste, de recente arbeidsmarkthervormingen ('Hartz-hervormingen') hebben tot een radicale hervorming van het werkloosheidsstelsel geleid. In plaats van werkloosheid wordt nu werkgelegenheid gesubsidieerd.

Ten tweede, de pensioenhervorming van 2004 zorgt ervoor dat het publieke pensioenstelsel houdbaar is op de lange termijn. Het uitkeringsniveau van de pensioenen wordt langzaam verlaagd, maar ter compensatie kunnen individuen gesubsidieerd zelf sparen voor hun oude dag. Het publieke omslagstelsel wordt dus gedeeltelijk vervangen door een kapitaaldekkingstelsel. Dit brengt de financiële last voor jongere generaties terug tot aanvaardbare proporties.

Het Duitse zorgstelsel is echter niet houdbaar op de lange termijn. Door bepaalde negatieve prikkels zullen de kosten sterk blijven stijgen. En het Duitse stelsel is nu al het op-één-na duurste van de wereld. Een radicale hervorming is dan ook noodzakelijk.

Welke rol speelt MEA bij de hervorming van het publieke pensioenstelsel?

MEA heeft een simulatiemodel voor pensioenen ontwikkeld. Dit dient voor de berekening van de inkomsten en uitgaven van het publieke pensioenstelsel, en voor de berekening van de individuele besparingen die nodig zijn om de verlaging van de publieke pensioenen te compenseren. Het simulatiemodel is gebruikt om hervormingsvoorstellen van de 'Ruerup-commissie' door te rekenen en te evalueren. De voorstellen van de commissie hebben uiteindelijk geleid tot de pensioenhervorming van 2004.

Verder heeft MEA de lange-termijn-effecten van de pensioenhervorming op economische groei, arbeidsaanbod, besparingen en internationale kapitaalstromen geëvalueerd met een overlappende-generaties model. De macro-economische effecten van de pensioenhervorming op economische groei zijn minstens zo belangrijk als de houdbaarheid van het pensioenstelsel.

Het MEA heeft onderzoek gedaan naar de publieke acceptatie van hervormingen in het pensioenstelsel. Wat was de belangrijkste conclusie?

De studie laat zien dat een duidelijke meerderheid van de kiesgerechtigden die de werking van het Duitse pensioenstelsel begrijpen, de pensioenhervorming van 2004 steunt. Daarom zijn betere informatievoorziening over geplande hervormingen en meer kennis en begrip van kiesgerechtigden voor economische processen onontbeerlijk voor onze democratie.

Het CPB tracht de politiek en het publiek te informeren over onzekerheden in de toekomst met behulp van scenario-analyse. Wat vindt u van deze methode?

Beleidsmakers moeten op basis van goede informatie beslissingen nemen in een onzekere wereld. Scenario-analyse is een belangrijk middel om te onderzoeken welke gevolgen beleid kan hebben, in het slechtste geval en in het beste geval. Scenarioanalyse is een ideaal middel om de robuustheid van beleid te verkennen. □

Het Mannheim Research Institute for the Economics of Aging (MEA) is een wetenschappelijk instituut dat is verbonden aan de Universiteit van Mannheim. Het heeft een staf van vijftien personen, waarvan bijna de helft bezig is met promoveren. Daarnaast zijn er enkele buitenlandse gasten. Het doel van MEA is het ontwikkelen

en gebruiken van empirische economische modellen om de gevolgen van vergrijzing te voorspellen. MEA gebruikt deze modellen vervolgens om de gevolgen van beleid te analyseren. Het instituut wordt gefinancierd door de Duitse Bondsstaat Baden-Württemberg en de Duitse Bond van Verzekeraars. Verder worden allerlei

projecten gefinancierd door de Duitse Organisatie voor Onderzoek en Wetenschap (DFG), de Volkswagenstichting, de Europese Commissie en het Amerikaanse National Institute on Aging (NIA). Het MEA is het leidende instituut voor het Europese project SHARE voor het opzetten van een grootschalig panelonderzoek over gezond-

heid, vergrijzing en pensioenen in tien Europese landen, waaronder Nederland. Het MEA is een wetenschappelijk instituut, en opdrachtgevers kunnen geen invloed uitoefenen op de conclusies uit onderzoek.